Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXX. | Число 52. | Джерзи Ситі, Н. Дж., понеділок, 6. марта, 1922. | VOL. XXX. | No. 52. | Jersey City, N. J., Monday, March 6, 1922. | THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

НОВІ ПРОБИ ПОЛАГОДИТИ БАВОВНЯНИЙ СТРАЙК

ПРОВІДЕНС, Ровд Айленд, 3. марта. — Стейтова Рада Посередництва видала нині публичне оповіщенне, що вона буде знов пробувати полагодити бавовняний страйк, котрий тревае уже шість тижнів та через котрий не працює коло 17,000 робітників. В тій цили скликує вона своє засіданнє на суботу.

Члени Ради заявляють, що від часу, як робітники та підприємці відкинули недавно її посередництво в страйку, Рада не відбувала засідань і не пробувала посередничити межи спірними сторонами. Тепер, однак, вона скликає засіданнє, щоби щераз розглянутися в ситуації, чи нема якої можливости полагодити страйк.

ВІЙСКО ВІДГАНЯЄ СТРАЙКОВІ ПИКЕТИ ВІД ФАБРИК.

З усіх осередків бавовняного промислу доносять, що там панував повний спокій. З Гови доносять, що стейтова міліція відогнала від фабрики страйкові пикети.

Страйкові провідники внесли до суду та стейтових і міських властий протест проти прогнання страйкових сторожів від брам бавовняних фабрик. В протестах доказується, що право установляти пикети є вже здавна признаним правом американських робітників.

Коли страйкові провідники прийшли з протестом до майора стейтових війск, котрий командує сими військами, сей заявив, що він не противиться пикетованню, якщо лише пикетарями будуть робітники заняті у фабриці, перед котрою вони пикетують.

Страйкарі відбули нині збори по всіх місцевостях, обнятих страком, і приняли резолюції, взиваючі до зміцненого пикетовання фабрик.

СЛІДСТВО В СПРАВІ УБИТТЯ СТРАЙКАРЯ.

ПОТАКЕТ, Ровд Айленд, 3. марта. — Нині відбулося тут перше переслуханнє в слідстві над смертю страйкаря Хосе Ассунка, котрий погиб дня 21. лютого підчас одної перепалки межи страйкарями та поліцією перед одною бавовняною фабрикою в Потакет.

Першим свідком в сій справі була Марія Таварес, 18-літна дівчина з Сентрел Фолс, Ровд Айленд, котра стояла на пікеті перед другою бавовняною фабрикою, і бачила цілу стрілянину. Вона зізнала, що мейор міста Потакет видав приказ міській поліції стріляти до страйкарів і що від сих вистрілів погиб Ассунка. Дівчина зізнала, що вона стояла всего кілька кроків від мейора, як він видавав приказ, і чула приказ зовсім виразно.

Кромі неї зізнавало ще три другі дівчини, і кожда з них зізнала, що мейор міста перед виданнем приказу ужити стрільного оружа не прочитав зібраним закона про заворушення („райот ект"), як се йому приказував закон.

ЩЕ ОДНА ПРОБА ПОСЕРЕДНИЦТВА.

МАНЧЕСТЕР, Ню Гемшер, 3. марта. — Міська рада („борд оф олдермен") установила спеціяльну комісію, котра має вислати листи до робітничих організацій, ведучих страйк, та підприємців, взиваючи обі сторони, щоби вони предложили свої домагання та жалі сій комісії, даючи її в той спосіб можність довести до якогось порозуміння.

ПРЕЗИДЕНТ ГАРДИНГ ПРОТИ ДАЛЬШОГО ЗМЕНЧУВАННЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ.

ВАШІНГТОН, 3 .марта. — Президент Гардинг уже почав акцію проти того, щоби конгрес ухвалив дальше зменченне американської армії, як се пропонували упора декотрі члени палатного комітету видатків.

Як лише розійшлася вістка, що комітет радив над зменченнем армії зі 150,000 (з офіцирами) на 115,000, генерал Першинг, котрий уже давнійше остро критикував подібні спроби зменчування американської армії, заявився на авдієнції у президента. Зараз по конференції президент закликав на конференцію до себе членів комітету і на сій конференції виразно заявився проти їх плянів. Президент недвозначно дав до зрозуміння, що він уважає зменчуванне американської армії понизче 130,000 мужа за небезпечне для цілости та мира републики. Він взивав членів комітету, щоби вони ще раз застановилися над пороблением начерком видатків.

ЗА ПОВНИМ ЗДЕРЖАННЕМ ІМІҐРАЦІЇ.

ВАШІНҐТОН, 3. марта. — Сенатор Гарис з Джорджії вніс нині в сенаті поправку до іміґраційного законопроекта, внесеного недавно в палаті послів, і радить в сій поправці здержати іміґрацію до Злучених Держав зовсім на протяг пяти літ.

Законопроект палати послів містить в собі продовженне на ще один рік ухваленого минувшого року закона, після котрого число нових іміґрантів з кождого краю обмежується до 3 процент старих іміґрантів з того краю, які були в Злучених Державах в 1910. році.

Кромі сього внесення сенатор Гарис подав ще другу поправку, після котрого кождий чужинець буви обовязаний приїхати до Америки на кораблі, записаним як американській або будучім власностю Американців.

Обі поправки сенатора Гариса відослано до іміґраційного комітету.

СМЕРТЬ ЗАКОНА ПРО ПРОМИСЛОВІ СУДИ

ОЛБАНІ, Н. Й. 2. марта. — На спеціяльним засіданню промислового та робітничого комітету палати послів нюйоркської леґіслятури поховано законопроект про промислові суди, після котрого страйки мали бути заборонені, а кожде непорозуміннє межи підприємцями та робітниками віддане під розгляд промислового суду.

Коли прийшло в комітеті до голосовання над законопроектом, за ним заявився майже увесь комітет. Найцікавійше те, що проти нього голосвував навіть самий автор била, конгресмен Милер.

СТАРАЮТЬСЯ О ПОЗИЧКУ ДЛЯ СОВЕТІВ.

ВАШІНҐТОН, 2. марта. — Перед сенатовим комітетом для рільництва виринуло питанє позички для советської Росії.

Перед комітетом став на переслуханне капітан Пекстон Гибен, секретар Російської Комісії для Помочі Близькому Сходови. Він заявив, що в околиці над Волгою погибне коло 33 міліони осіб, коли Америка не поспішить їм з. допомогою. Капітан говорив, що висилати збіже на засів непотрібно і злишно, бо селяни так вичерпані голодом на силах, що вони не потрафлять засіяти збіжа, хочби навіть мали що сіяти. На його думку, американський уряд повинен би позичити советському урядови від 20 до 30 міліонів долярів під услівем, що уряд зужие позичку виключно на допомогу голодуючим. За позичку американський уряд може зажадати запоруки, і Москалі дуже радо її дадуть, бо Москалі волілиб, щоб їх трактувати як позичаючих, а не як бідолах, потребуючих безплатної і беззворотної допомоги. Після обчислень капітана Гибена, протягом найблизчого пів року вимре над Волгою щість міліонів душ, як америка не поспішить з новою посилкою хліба. Він радив робити позичку урядови, котрому на його думку не грозить поваленне.

СМЕРТЬ ЗА НАРУШЕННЄ ТОВАРИСЬКОЇ ТАЙНИ

Минувшої неділі рано найдено на дорозі коло цвинтаря у Гвайт Плейнс, Ню Йорк, тіло місцевого Італіянця Паольо Літті. На тілі були глибокі рани від пробитя ножем, і тому судовий лікар („коронер") почав судове доходженне про причину смерти. Коли над правим оком небіщика відкрито глибокий вирізаний знак півмісяця, який вирізують собі звичайно члени тайних калябрійских товариств, суд завізвав італійських детективів, щоби помогли дійти тайни злочину. Сі відразу впали на догад, що небіщик погиб наслідком пімсти за нарушенне тайни якогось тайного, правдоподібного розбишацького товариства. За чотири дни один італійський детектив подав судови познаки, на основі котрих шериф арештував двох Італійців; в одного з них найдено грошеву мошонку убитого та його валізку, а у другого довгий, обосічний ніж, якого уживають калябрійські бандити.

ЗАГОВІР НА ЖИТТЄ ПОЛЬСЬКОГО АМБАСАДОРА У ВАШІНГТОНІ

БОФФАЛО, Н. Й., 2. марта. — Польському послови у Вашингтоні, князеви Казимирови Любомиському, і всім польським консулям в Америці загрожено смертю.

Повідомляє про се тутешня поліція.

Вона каже, що польські консулі в Ню Йорку, Дітройт, Питсбургу, Боффало, Шикаго, Мантріол і Виннипеґу, одержали листи з погрозами, що будуть убиті, коли польський уряд не випустить на волю українського студента Степана Федака, котрий стріляв до польського президента Пілсудського.

Тут заявляють, що доходження виявили, що листи із загрозами походять від української товариства Чорної Руки в Клівленд, Огайо.

Як звісно, тепер має бути у Львові суд над Степаном Федаком.

ПРИЗНАЮТЬ УСНИЙ ТЕСТАМЕНТ ЖОВНІРА

Суд в Покіпсі, Ню Йорк, розбирав недавно питанне, кому має піти 10,000-а асекурація, яку лишив один американський жовнір, що номер підчас війни у Франції. Жовнір не лишив по собі писаного тестаменту, а лише перед смертю заявив своїм товаришам, що він бажавби собі, щоби обезпеченне в цілости перейшло на його тітку, котра його виховала з малку. Коли тітка хотіла забрати обезпеченне, батько жовніра спротивився сему, домагаючися спадку для себе. Суд однак признав усний тестамент жовніра і казав спадок виплатити тітці.

ПОЛЯКИ ВЖЕ ХОТЯТЬ НОВОГО СОЙМУ

З Варшави доносять, що реченець перших виборів до нового польського „сейму" і „сенату" має бути назначений на місяць жовтень сього року.

ВІШАЮТЬ ЛЮДИНУ ЗІ ЗАВМЕРЛИМ МОСКОМ

В стейтовій тюрмі в місті Шикаго, Илиной, уже від довшого часу дожидає свого страчення Г. В. Черч, котрого засуджено на смерть на те, що він мав убити двох людий, звабивши їх буцімто на пробованнє автомобіля. Коли всі судові справні средства були вичерпані без успіху, стратенець почав в тюрмі голодовий страйк. Тюремні власти пробували кормити його насилу, але се не богато помагало, і вони нарешті перестали се робити. Засудженець від голоду нарешті втратив память. Пішли чутки, що тюремні власти будуть мусіти відложити вішанне засудженого як хорого (реченець страти визначено на 4. годину сполудня 3. марта), однак стейтові судові власти не хотіли інтервеніювати. Адвокат хотів ще в послідній хвилі їхати до Вашінгтону з просьбою, щоби страту його клієнта здержано на тій основі, що йому не дали можности станути на суді і доказати свого божевілля; однак приготованне відповідних паперів забрало так богато часу, що він не міг дзяти послідного поїзду, який ще завізби його до Вашінгтону. Супроти сього в день, визначений на траченнє, справа виглядала так, що його нічо не може уже вратувати перед смертю. Лікарі кажуть, що стратенець наслідком голоду лежить в горячці без памяти; його мозок уже перестав працювати, і він не буде нічого знати про те, як його будуть вішати.

СТУДЕНТИ НЕ СПІШАТЬСЯ ВЧИТИСЯ ПРОПОВІДЬ НА ГОРІ.

Висша школа в Оберлин, О. оголосила недавно надгороду в сумі пять долярів кождому студентови, котий навчиться на память нагорну проповідь Христа. Хоч колеґія має 1,600 студентів, мимо сього до іспиту з проповіди зголосилося усего 275 студентів. До того межи тими, що засіли до іспиту, переважали дівчата, і то такі, які себе самі удержують.

ЛЄОН ТРОЦЬКИЙ ОСТЕРІГАЄ МОСКОВСЬКИХ БОЛЬШЕВИКІВ, ЩО АЛІЯНТИ ПІЙДУТЬ ВЕСНОЮ ПРОТИ НИХ ВІЙНОЮ

БОЛЬШЕВИЦЬКА УРЯДОВА ҐАЗЕТА „ПРАВДА" ПИШЕ, ЩО АЛІЯНТИ БОЛЬШЕВИКІВ ОБДУРЮЮТЬ.

МОСКВА, столиця Московщини, 3. марта. — В утешніх урядових большевицьких кругах а також в большевицькій урядовій пресі видно невдоволенне ізза висліду бульонської розмови між британським премієром Лойдом Джорджем і французьким премієром Раймондом Пуанкаре, яка довела до взаїмного порозуміння, а може довести і до союза між Анґлією і Францією.

Большевицький міністер війни Лєон Троцький видав приказ до армії і фльоти, в якому сказав, що бульонська угода двох аліянтських премієрів означає заповідь аліянтської війни проти Росії на весну. Длятого, каже він, уряд не може покищо згодитись випустити домів старші кляси „червоного" війска, але буде держати їх далі для охорони перед небезпекою наїзду других держав на Росію.

Тутешня урядова большевицька ґазета „Правда" пише, що аліянти хотять викрутитись від признання большевицького уряду в Росії. Але як вони хотять — пише та часопись — аби Росія принялась платити їм давні царські довги, то мусять також згодитися звернути Росії шкоди, яких наробив Вранґель, Денікін і Колчак. Інакше, заявляє „Правда", виглядає, що аліянти хотять знова одурити большевиків так як дурили досі.

КАЖУТЬ, ЩО ҐЕНУЕНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ МОЖЕ ЗАЧАТИСЬ АЖ 1. МАЯ С. Р.

ПАРИЖ, 3. марта. — В тутешнік політичних кругах заявляють, що тепер виринула нова гадка, щоби скликанне ґенуенської господарської конференції відложити аж до 1. мая с. р.

Також є гадка, щоби перенести місце конференції кудиінде, з уваги, що конференція потриває найменьше два місяці, а май і червень в Ґенуї дуже горячі і спека була би великою перепоною у правильному веденню нарад.

Головою конференції мав би бути теперішній італійський премієр Факта.

ФРАНЦІЯ ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО ҐЕНУЕНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ПАРИЖ, 3. марта. — Французькі експерти (знавці) покінчили свої праці над приготованнем матеріялів для ґенуенської економічної конференції. Вони предложили вислід своїх праць премієрови Пуанкаре, котрий представить їх міністерському кабінетови.

АНГЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ ЗРОБИВ БАЛФОРДА ШЛЯХТИЧЕМ.

ЛОНДОН, 3. марта. — Аанглійський король Юрій V. наділив Артура Дж. Балфора шляхотством старинного анґлійського ордену підвязки.

Досі він відмовлявся від всяких шляхотських титулів, заявляючи, що хоче бути звичайним чоловіком і тільки приймє заслужені відзначення. Одначе тепер, коли він вернувся з Вашингтону, де був головою британської делеґації на розоружній конференції й осягнув повний успіх, тут у двірських кругах вважали, що шляхотське відзначенне не буде незаслужене і коли йому його предложено, він остаточно приняв.

Тепер на старість Балфор буде сер Артур Балфор.

УГОДА МІЖ ІРЛЯНДСЬКИМ ТИМЧАСОВИМ ПРАВИТЕЛЬСТВОМ І ІРЛЯНДСЬКОЮ АРМІЄЮ.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 2. марта. — Між ірляндським тимчасовим правительством під проводом премієра Майкела Коллинса і ірляндською республіканською армією під проводом міністра війни Ричарда Малкогі заключено умови на підставі якої армія займе військові становища по відході британських війск; до виборів не має мінятись; а по виборах має повинуватись волі народу, висловленій у виборах.

АМЕРИКА ДАЛА ПІДМОГИ АВСТРІЇ НА СУМУ 10 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ.

ВІДЕНЬ, 2. марта. — Дари Америки для Австрії через Американську Запомогову Адміністрацію пересягнули вже суму $10,000,000.

Найбільший дар в сумі $200,000 призначено головно для учеників і професорів. Завдяки сій помочі учителі дістануть тричі більшу порцію обіду як досі а ученики двічі більшу.

СИБІРСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ПРИМАЄ ДОМАГАННЯ ЯПОНІЇ.

ТОКІО, столиця Японії, 2. марта. — Правительство Далекосхідної (сибірської) Републики згодилось на домаганнє Японії, щоби збурити укріплення у Владивостоці, а також і на інші домагання.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіти і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

[illegible]: [illegible] зміну кожної адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
[illegible]: За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПОХОРОН ПРОМИСЛОВОМУ СУДОВИ.

Нюйорська леґіслятура похоронила законопроект про промислові суди, котрий наробив тільки гуку не лише в сьому стейті, але по цілих Злучених Державах.

Сей законопроект хотів скасувати на будуче страйки робітників, віддаючи кожде непорозуміннє межи фабрикантами та робітниками в руки промислового суду, котрий мав бути вибраний на спосіб вибору лави присяжних суддів, себто для кождої справи осібно мало вибратися суд з листи, яка має мати 100 осіб, а в котрій одна третина малаби представляти фабрикантів, одна третина робітників, а одна третина „загальну публику".

Закон стрінувся відразу з такою опозицією зі сторони зорґанізованих робітників, що його ухваленне від самого початку виглядало сумнівним. Правда, леґіслятура могла ухвалити собі закон проти волі робітництва, але власне такий закон, як закон про посередництво підчас страйків, мусить мати довіря суспільности, щоби мати добрі наслідки. З огляду на те, що нема такої сили в теперішній суспільности, яка примусилаб робітника піти до праці проти своєї волі, всякий закон проти страйків лише тоді може мати успіх, коли робітники довірять тій владі, що полаґоджує страйкові непорозуміння. Нюйорський законопроект мав такі хиби в собі, що він ніяк не міг тішитися довірем робітництва. Тому він з гори був засуджений на смерть. Коли дванайцять соток місцевих юній нюйорського стейту заявило готовість вислати своїх представників на переслуханнє до Олбані, то навіть найбільше загорілим противникам робітництва стало ясно, що законопроект перейти не може. Промови робітничих представників на переслуханню комітету в Олбані не найшли ніякого відпору з противної сторони і проект закона про промислові суди станув на дорозі до скоропостижної смерти. Смерть сама була скандальна; проти проекту голосували не лише противники проекта, але й ті, що його колись попирали. Навіть самий автор законопроекта голосував проти своєї дитини.

Зорґанізоване робітництво віднесло побіду. Віднесло її мимо сього, що в нюйорській леґіслятурі правдивих заступників робітництва майже нема. Через те побіда робітничих юній тим більша.

НЕРОЗУМНИЙ ЗАКОН.

На недавнім своїм засіданню Виконавча Рада Американської Федерації Праці, найбільшого союза юній в Америці, видала заяву проти обовязуючого тепер прогибіційного закона, заявляючися рівночасно за законним дозволом уживати вина та пива.

З огляду на те, що робітничі рухи в минувшину мали звичайно проти-алькогольну закраску — о стільки, що алькоголізм поборювано як страшний ворог робітництва, що задурманює мозок робітника та робить його нездібним до орґанізації та боротьби за поправу своєї долі, — вартаби приглянутися сьому небувалому на перший погляд ока случаеви, що робітнича орґанізація заявляється проти тверезости і буцімто за алькоголізмом.

Виконавча Рада Американської Федерації Праці в цілім ряді точок критикує прогибіційний закон Волстеда.

Прогибіційний закон не був принятий народом. Народ стоїть проти нього і старається його всіми способами обходити. Відти пішло загальне нехтованне закона. З сього ширится беззаконне. Всі верстви народа вчуться ломити не лише прогибіційний закон, але всякі закони загалом.

В цілому краю повстало тисячі приватних горальників („муншайнерів").

Америка має тепер вже цілу армію пачкарів горівки та других напитків („бутлеґерс").

В торговли появилося велика маса утрійних та убийчих виварів, „лікарств", наливок і других напитків.

Через уживанне нездорового трунку зросло число божевільних людий, сліпих і злочинців, які стають злочинцями під впливом лютих напитків, які тепер появилися на місце належито фабрикованих трунків.

Через заборону вироблювання горячих напитків вбито 45 промислів, безпосередно або посередно звязаних з виробом алькоголічних напитків. Через те богато робітників опинилося без роботи. Безробітте, і без того сутужне, ще погіршилося.

Колись велику частину податків покривали з податків, наложених на горячі напитки. Нині їх треба покривати з других жерел, бо трунки уже не приносять державі доходу, а лише видатки на виконуванне прогибіційного закона.

Отсе арґументи Американської Федерації Праці проти прогибіційного закона. Не найдемо в них арґументів за вживанням алькоголічних напитків, лише арґументи проти нерозумного переводження в житте розумної засади. Кождий відай згодиться на те, що заживанне алькоголю шкідливе для людини. Однак Америка пробувала усунути сю шкоду в такий спосіб, що місто усунути її, наробила собі ще більшої шкоди. Вона радикальним способом хотіла поробити всіх людий тверезими, подібно як большевики хотіли силоміць повернути всіх Москалів на комуністів. В обох случаях фанатизм довів до однакового наслідку: І нині і московські большевики і американські алькоголічні фанатики виглядають так, як той радикал, що пустив собі клю в лоб, щоби радикально вилічитися з болю голови.

ЗМІЇ — СПОКУСИТЕЛІ.

Події в українській студентській спілці в Берліні. — Виключенне „паршивих овець". — Ошуканці та ошукані. — Оберігаймо нашу молодь од большевицької спокуси!

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Не минуло ще й двох місяців, відколи я писав до „Свободи" про життя наших студентів закордоном, про їх боротьбу й працю (див. „Наша надія", ч. 13. „Свободи"), як вже доводиться сповіщати про маленьку внутрішню бурю, яка схвилювала до того спокійне й тихе студентське українське море в Берліні.

Сталося те, що спостерігається нині всюди закордоном. До найчистійшого й найсвітлійшого, що ми маємо — до нашого студентство — простягнули свої брудні й закрівавлені лапи большевики. Большевицькі змії-спокусителі вже здавна вживають заходів, щоб внести розклад у лави антибольшевицької української еміґрації. Та до останніх часів їм пощастило перетягнути на свою сторону лише нечисленні одиниці, вже й без того настільки скомпромітовані, що їм тратити нічого.

Відколи закордоном зявилися большевицькі „українські" місії й представництва, ця гадюча робота стала провадитися більш пляново й систематично. Розпочався пляновий похід і проти української студентської спілки в Берліні Через свого аґента Дідушка большевики повели серед студентів завзяту комуністичну пропаганду. Для студентів почали влаштотуватись комуністичні відчити, поодиноким студентам обіцювались гроші... Кінець-кінцем у спілці утворилась „комячейка" під лицемірною назвою „Гуртка соціяльного образовання ім. М. Драгоманова".

Великого співчуття серед широкої маси студентства „гурток" не стрінув. Не зважаючи на заходи большевицьких аґентів, до „комячейки" ввійшло тільки 10—15 студентів із загального числа 132 членів спілки. Настрій більшости студентства дуже добре висловив студент Паншин, одповідаючи на висновки одного з „комуністичних" лекторів, п. Миколи Порша:

„Ми, стйденти — Українці,— сказав Паншин, — які зібрались на невтральнім, позаполітичнім ґрунті вислухати економічний відчит, а не політичних аґітаторів, не є бідні, як сказав тут один з товаришів. **Правда, ми не маємо грошей. Ми бідно зодягнені, ми бліді, бо не доїдаємо. Ми виглядаємо далеко гірше, ніж ті „комуністи", що приїхали з голодної Росії. Але ми сильні духом.** Яка-б влада не була на Україні, комуністична чи монархічна, ми по скінченню студій вернемось до дому, щоб там працювати для добробуту нашої нації".

Не мавши успіху в одвертім бою, большевицькі змії-спокусителі з тим більшим завзяттєм „опрацьовували" студентів поодинці. Той факт, що „ми не маємо грошей, ми бідно зодягнені, ми бліді, бо не доїдаємо" — служив найкращим ґрунтом для їх гадючої праці. „Що роблять для вас ваші буржуазні провідники, ваші Петлюри, Скоропадські, Петрушевичі? — казали вони. — Що робить для вас ваше буржуазне суспільство? Вони дають вам гинути з голоду й жебрати у чужинців. А батько Раковський дасть вам усього, чого ваша душа забажає! Он подивіться на російських, жидівських та кавказьких студентів, що поставили себе під нашу оборону: вони купаються в грошах! Так і вам буде, коли тільки станете молитися по нашому. А молитва коротенька, всього тільки 11 слів: „Ленін і Троцький — одинокі боги, а Раковський — пророк їх на Совукраїні"...

Та наше студентство справді показало, що воно сильне духом, Побачивши, що большевицька зараза починає ширитись, спілка прийшла до переконання, що тут треба перевести радикальне лікуваннє. Дня 5. січня відбулись надзвичайні загальні збори спілки, на яких переведено радикальну чистку. Зі складу спілки виключено явно-большевицькі й непевні елементи — разом 10 душ, — і нині „паршиві вівці" можуть робити поміж собою, що хотять: до спілки їм більше нема дороги.

На превеликий жаль, деякі студенти, ще не зовсім „скомунізовані", але вже трохи зачеплені заразою, побачили в цім акті самооборони порушеннє статуту спілки й на знак протесту самі попрохали виключити їх зі спілки. Таких ошуканих знайшлося душ 15, так разом зі спілки вийшло близько 25 студентів, а залишилося в ній 90. Цих ошуканих найбільш шкода, бо, воістинну сказавши, вона не відають, що творять. Але що робити: де ліс рубають — там тріски летять...

Ціла ця подія не варта було-б того, щоб на ній зупинятися, а особливо щоб одбірати для неї місце в американській часописи, коли-б у ній не було глибшого й ширшого змісту. Те, що сталося нині в Берліні, може завтра статися в Празі, Відні, Львові, Варшаві — всюди, де вчиться Українська молодь. І далі: те, що сталося нині в Берліні, може таки тут знов статися через місяць-два. Бо ґрунт для розкладової праці большевицьких зміїв-спокусителів лишається всюди й завсігди той самий: **невимовно тяжке матеріяльне становище нашого студентства,** нашої надії й цвіту нашої нації.

Так, наше студентство є сильне духом. Це воно показало цим разом і ще не раз покаже. Але є серед студенства й слабші одиниці, які вже тепер піддаються на облесливі обіцянки большевицьких гадюк. Махнути рукою на ці слабші одиниці? Ми не такі богаті на інтеліґенцію, щоб так кидатися людьми. А хто поручиться, що число таких слабших одиниць не буде збільшуватись, і хто сміє вимагати від нашого студентства, так би мовити, перманентного героїзму, безконечного мучиництва? Ми, старше поколінне, таким героїзмом зовсім не визначаємося.

За місяць, з днем 1. квітня, припиняє свою діяльність в Европі американський Союз Християнської Молодіжи, який досі так щиро й щедро допомагав нашим студентам. „Що-ж ви тепер робитимете?" — питаюся я одного члена управи студентської спілки. — „А що-ж, — каже, — будемо ходити на фабрику оселедців, де платять по 20 марок (10 американських центів) денно, будемо раз на тиждень заробляти по 100 марок (50 центів) за участь у кінематоґрафічних картинах, представляючи то людоїдів, то Египтян, то Ескімосів... А там — якось то буде. Віри в себе наразі не тратимо"...

Це все було-б дуже добре, коли-б не було большевицької спокуси й большевицьких зміїв-спокусителів. Можна-б навіть було сказати: Хай наша молодь загартовується в біді й злиднях, хай з неї виробляються правдиві борці, правдиві ковалі нашої національної долі, тверді, як кремінь, і гнучкі, як дамаська сталь. Це була-б жорстока політика, але при инших обставинах вона може й мала-б певну рацію.

Але не йдуть з голови оті вовки в овечій шкірі. Похожають вони коло нашої молоді, підлещуються до неї, спокушають її, як сатана спокушав Спасителя. Покищо величезна більшість нашого студентства відповідає на це рішучо: „відійди від мене, сатано!" Але знаходяться вже слабші одиниці. Чи сміємо-ж ми до безконечности ставити на цю тяжку пробу цілу нашу студіюючу молодіж, цілу нашу національну будучність?

Був під час світової війни по деяких державах гарний звичай. Кожда заможнійша родина в краю брала під свою опіку якогонебудь жовніра з фронту, якогонебудь сироту без роду й рідні. Та родина посилала свому „хрещеникови" все потрібне, піклувалась про нього, як могла, одержувала від нього листи. Звичай сей був дуже поширений в Европі (а може і в Америці) й дав як найкращі наслідки.

Варто було-б і нам унаслідувати цей гарний звичай і приложити його до наших студентів. Зрозуміла річ, що мова тут мовиться тільки про американських земляків, бо наші люде в краю та на европейській еміґрації самі матеріяльно занадто зруйновані, щоб могти тут щонебудь зробити. А в Америці серед наших людей певно знайдеться досить бездітних родин, старших кавалерів і пан, що не мали щастя одружитися, бездітних удовців та вдів. Усі такі особи могли-б собі взяти „хрещеників", вихованків чи приймаків зпоміж наших студентів в Европі.

Кождий чи кожда може собі вибрати хрещеника (чи хрещеницю — бо є й дівчата) по своїй уподобі: Галичанина чи Наддніпрянця, жонатого чи холостого, маляра чи музику, техніка чи лікаря, педаґоґа чи фільозофа, правника чи теольоґа. Не треба тут ніяких комітетів, ані канцелярій, ані великого листування. Кождий може сам зажадати собі від першої ліпшої студентської спілки (берлінської, празької чи віденської) відомости про студентів, які найбільше потрібують допомоги, а тоді вже списатися безпосередно з будучими „хрещениками".

Коли хто має кращий плян, як тут зарадити лихови — хай його подасть. Але робити щонебудь треба, і то **сегайно,** бо змії-спокусителі не сплять і не дрімають, а добре про свій чорний інтерес дбають. Дбаймо й ми, поки ще не пізно.

Берлін, 13. лютого. **Радянин.**

ЗВІТ ЗАХОРОНКИ В ПОМОРЯНАХ

До Хвального Українського Запомогового Комітету для вдів і сиріт міста Поморяни в Ню Йорку.

Дорогі Родимці!

При закінченню року предкладаємо звіт каси Заряду Захоронки в Поморянах, виказуючи висоту обдовження, яке в першій і рівній мірі відноситься до нас і до Вас. Ми спільно і добровільно піднялися працювати і приняли на себе веденнє наших добродійних інституцій. Загальне обдовженне доходить до 300.000 марок польських. Наколиб не було кредиту тоді ганебно мусілоб все устати. Кошти кухні доходять до 30.000 мр п. місячно.

Праця в Захоронці так сильно змоглася, що зайшла потреба покликання еще одної учительки. Надмір праці походить звідси, що **в народній школі викинули науку нашої рідної мови. Ми есьмо змушені учити наших дітий своєї рідної мови приватно.** Щоби вратувати нашу народну честь не маємо иншого виходу як учити рідної мови в Захоронці і організувати приватну народну школу.

Відділ самаританський веде свої праці дуже ґарно. За свою ревність мусів ставати перед судом. По розправі відчитано вирок, яким очищено всі очерненя і напасти зі сторони аптикаря і лікаря і поручено дальше веденнє своєї праці.

Серед страшних відносин приходиться нам відчиняти сиротинець. Щоби вивязатися із національного обовязку виховання военних сиріт, ми не завагалися перед затягненнем великого довгу. І се нас ратує перед страшною відвічальностю із за занедбання.

Під зиму роздано в Захоронці 40 пар ґеревик, 60 пар убрання і 20 пар панчіх. Сі дари походять від Американців через руки сенатора Гувера. Най чужинці будуть заохотою до жертвенности для Вас на річ своїх Родимців, що впали жертвою війни.

Ми піддержуємо при Вашій допомозі заложену програму утворення Сиротинця, взірцевої Захоронки і сталих фреблівських курсів, які мають відограти загально-національну місію.

Стан каси виказує наглядно нашу ревність для розпочатого діла.

Просячи о якнайскоршу поміч шлемо в імени дітий сиріт як найщирійшу подяку за дотеперішні жертви.

Поморяни, Галичина дня 30. грудня, 1921.

ЗА УРЯД ЗАХОРОНКИ:
Олекса Кучкуда, секретар.

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ.

ЩО ЗРОБИТЬ ФРАНЦІЯ З ТИМЧАСОВОЮ ПОЛЬЩЕЮ?

У віденському тижневику „Соборна Україна" пише др. Турянський:

Новий президент французьких міністрів Пуанкаре не згадав у своїй програмовій бесіді ні одним словом про Польщу. З того приводу польська преса і громадська думка дуже обурились і шукають причин, які могли би зясувати сю мовчанку французького державника у відношенню до Польщі. Одначе треба сказати, що ніодна думка польської преси не була всилі відкрити тайну мовчання Пуанкаре.

Ми постараємось розвязати сю французьку загадку, котра нам являється дуже ясною. Наражаємось притім на небезпеку, що за розкриттє сеї тайни ми готові діждатись навіть вдячного признання від Поляків... на руїнах сучасної Польщі.

Правда, ніхто не заперечить, що назверх призязнь Франції до Польщі істнує. Та одночасно насувається питанне: „Що спонукало Францію пригортати безупинно й так ласкаво до свого політичного лона розпещеного й розвезеного польського годованця? Може Францію вчарувала Польща своєю культурою?"

Ні, бо під тим оглядом Польща не може не тільки Франції але й жадного іншого народу на землі вчарувати.

Може польська „рицерскосьць" і звязки крови?

Ні одно ні друге, бо Франція бачила у світовій війні трошки більших лицарів ніж Поляки, а щодо расового спорідненя, то його межи Французами і Поляками немає, а навіть якби й було, то воно, як виказала велика війна, не грає жадної ролі.

Отже найбільше входили би в гру політичні причини французької дружби з Польщею. Та невже Поляки, другі народи й самі Французи міркують, що Польща уявляти-ме собою рішаючий політичний та мілітарний чинник для Франції на випадок будучого французько-німецького конфлікту?

Розуміється, що Поляки переконані про свою рішаючу ролю в будучих европейських відносинах. Їм, котрі на протязі всеї історії були побиті політичною сліпотою; котрих манія великости розбуявіла в сучасности куди гірше ніж давнійше, — їм усе здається, що вони, хоч малий народ 17 мільонів душ, будуть од нині аж до суду віку мати силу топтати позиченими у Французів чобітьми 80 мільонів Німців, 60 мільонів Москалів і 40 мільонів Українців. Дай Боже, щоб сучасна Польща так далі про себе думала і далі так поводилась зі своїми великими сусідами як досі. Така польська ідеальоґія тільки приспішить розвал сучасної Польщі, сього дивовижнього французького новотвору у величезних татових чоботях і зі ще більшим, широко відчиненим, вічно ненажерливим ротом.

Не підлягає найменьшому сумнівови, що Франція не приписує й не приписувати-ме в будучині важної ролі Польщі у своїх політичних обчисленнях; бо Польща: 1. своєю етнічною малочисельностю; 2. своїм крайно некорисним ґеоґрафічним положеннем; 3, своєю політичною та господарською несолідностю; 4. своєю національною легкодушностю; 5. своїм вічним, ніколи незаспокоєним інстинктом легкої наживи на чужий кошт; — становить для політичних плянів Франції тільки відемний чинник.

З наведених причин призязнь Франції до Польщі має з найбільшою певностю виключно характер провізорії, тимчасости, яка стратить для Франції свою вагу заразже в сій хвилі, скоро тільки на Сході Европи зміняться теперішні політичні відносини наслідком розвалу большевизму.

Не забуваймо, що Франція у своїй вічній тривозі перед Німеччиною, тривозі, котру степенує аж до ґістерії її щораз більша демольоґічна безплідність, тільки про те і мріє, якби воскресити назад давню могутню Росію та заключити з нею союз на житте і смерть проти Німеччини. Тільки з тої причини Франція ніколи добровільно не признає незалежности України. Колиж вона признала Польщу та взяла її у свою опіку, то тільки на те, щоб стримати повінь большевизму, яка грозила через Німеччину заливом самої Франції. Одначе, скоро тільки большевизм на Сході Европи остаточно розвалится, і прийде до влади якийнебудь московсько-націоналістичний елемент, тоді Франція змінить основно свою дотеперішню політику зглядом Польщі і буде першою державою, котра за ціну обновленої дружби з великою Росією віддасть свого польського годованця, як найтовстійший дарунок на поталу російському молохови.

Автор тих рядків мав нагоду говорити в Італії з французькими політиками про Східну Европу. Коли мова зійшла на Польщу, Французи казали осьщо:

„Не думайте, що Франція така наївна, аби не розуміла небезпеки ізза свого братання з Польщею. Французи дуже добре знають, що Польща, створена їх заходами, не дасть, бо не може їм дати, ніколи жадної користи; навпаки, вона коштувати-ме їх богато гроший, а найважнійше то се, що відбудова Росії кинеться через французьку політику зглядом Польщі в обійми Німеччини. Одначе Франція мусить покищо грати польською картою так як тепер, бо покищо жадна московсько-національна група не уявляє собою дійсної сили. Та скоро тільки за допомогою Франції вирине наверх яканебудь московська проти-большевицька група, Франція змагати-ме всіми силами до того, щоб відновити довоенну могутню Росію і за ціну тривалої призязни та найтіснійшого союза з нею навіть поможе їй обернути Польщу назад у російську провінцію. І чим більшою зробимо Польщу коштом Німеччини і других народів, тим більше зеднаємо собі призязнь Росії. Особливо важна тут річ, аби Польща дістала як найбільше німецьких провінцій, котрі, прилучені разом з етноґрафічною Польщею до Росії, виключать раз на все якенебудь російсько-німецьке порозуміннє на шкоду Франції."

Отсе тайна французької призязни до Польщі. Отсе та едина і для Польщі страшна правда, котрої однак сучасна і тимчасова Польща у своїм засліпленню не хоче, не може й не всилі збагнути, щоби сказати собі: „Назад зі шляху, котрим женемо стрімголов у безодню!"

Політика позиченого чобота, яку приспособлює Польща супроти трох куди більших од неї народів, Німців, Українців і Москалів, — се перший і найважнійший степень до нового, наскрізь радикального розбору Польщі при помочі її ніби великої приятельки — Франції.

Др. Осип Турянський.

В ПАМЯТЬ ПОК. АНДРІЯ САВКИ.

Замісць вінця на могилу пок. Андрія Савки зложили дальше на Рідну Школу (на удержанне приватних українських шкіл у Львові):

Іван Ваверчак, Перт Ембой, Н. Дж.	**$5.00**
Павло Гаврилів, Перт Ембой, Н. Дж.	**5.00**
о. Иосиф Чаплинський, Перт Ембой, Н. Дж.	**2.00**
Разом досі зложено	**$41.00**

Хто з американських Українців хоче причинитись до того фонду для пошановання памяти пок. Андрія Савки, зволить прислати свій дар на Рідну Школу до „Свободи". Адміністрація „Свободи" вишле опісля цілу суму до Львова.

ДО ЛАСКАВОЇ УВАГИ!

Отсим повідомляємо наше Шановне Громадянство, що **Книгарня У. Н. Союза (Ukrainian Publishing and Printing),** яка донедавна містилася в льокали під числом **30 East 7th Street, New York, N. Y.,** находиться тепер в домі У. Н. Союза в Джерзи Сіти.

Всі ті наші Вп. Земляки, котрі мали якенебудь діло з „Книгарнею У. Н. Союза в Ню Йорку, будуть ласкаві відноситися тепер з усякими справами, входячими в обсяг друкарства і книгарства, на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

Усі замовлення, як у меньшій так і в більшій скількости, ми полагодимо відворотною почтою совісно, ретельно, щиро і по можливо найнизших цінах.

Дякуючи за дотеперішну прихильність до нашої інституції і надіючися дальшої звязи з Вами,

Остаємо з високим поважаннем

Адміністрація „Свободи".

ДОПИСІ

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Звіт з віча скликаного на день 26-го лютого Комітетом Злучених Товариств і Братств, разом з Лігою Горожан українського походження і Военних Ветеранів до галі Товариства Молодих Християнських Женщин під ч. 160 Мерсер стріт в Джерзи Сіти, Н. Дж.

Точно о 3-тій годині предсідатель вічевого комітету д. Дмитрів покликав д. Семена Ядловського до переведення віча. По апробаті присутними щодо предсідателя, д. Ядловський в короткій промові зясував причину скликання віча, просив о увагу як і покликав до записання моментів віча д. Костіва і Шевчинського.

Першим бесідником став Др. Демидчук, котрий ідучи з одних зборів а йдучи на другі збори, вступив лише на хвилину до Джерзи Сіти, щоби вияснити важність хвилі яку український нарід саме тепер переживає і вказати дороги якими українські іміґранти в Америці повинні йти, щоби принести своїм заморським братам як найбільшу поміч. Хоч як короткою була мова д. Демидчука, але так скристалізованою, що зробила як найбільше враження на присутних.

По д. Демидчукови забрав голос д. Роман Слободян, знаний загально яко один з найлілших українських бесідників. Він у довшій промові, переходячи терпіння українського народу в визвольній борбі від початку аж до тепер, виказав в який спосіб, з якою посвятою, з яким відреченнєм самих себе нарід, помимо переважаючої сили ворожої, зумів задержати єдність і карність і неупадаючи на духові захопити загал від сільської стріхи до мійського пролетара і інтелігенції в однім лише напрямі а то „Україна для Українців і „волю здобути або в дома не бути".

По д. Слободянови мав говорити д. Мишуга, котрий однак з причин від него незалежних не міг на час прибути і тому місто него, предс. Семен Ядловський сам забрав голос в тій справі, виказуючи передовсім, що як на Джерзи Сіти замало на галі людий, і ті які є, се ті, які завсігди і всюда є, а ті тисячі „поступових" чи обоятних сидять спокійно в дома і варять горівку, або упляновують який то порядок на Україні мавби і повинен бути, забуваючи на одно, а то, що заки прийдеться запроваджувати порядки, потреба буде ще боротись і то зі завзяттєм, щоби передовсім здобути Україні волю. Доперва тоді прийде пора думати о сім, як господарити.

По скінченій промові д. Ядловського на його зазив, щоби люди зложили свої лепти на поміч укр. военним сиротам і жовнірам і на внесок о. Улицького, щоби записувати імена жертводавців, таку збірку розпочато і зібрано $92.00.

Потім внесено осьтакі резолюції в анґлійській мові які принято одноголосно:

RESOLUTION

adopted by the public mass-meeting held at 160 Mercer St., Jersey City, N. J., on February 26th 1922 under the auspices of the United Societies and the League of American Citizens and War Veterans of Ukrainian Extraction.

WHEREAS: The Treaties of Saint Germain and Sevres recognize East Galicia as a distinct international unit;

WHEREAS: The Treaty of Saint Germain and the Protocol of Spa make the Allied and Associated Powers the sovereigns of East Galicia;

WHEREAS: The Government of the United States, which is one of the sovereigns of East Galicia, proclaimed the principle of the self-determination of peoples as one of the chief ends of its participation in the World War;

WHEREAS: The people of East Galicia, confident in the sincerity of the Allied and Associated Powers, set up, in accordance with the principle of self-determination, their own independent Republic on November 1, 1918 and maintained the independence of this Republic for nine months, in spite of attacks by powerful enemies on all sides;

WHEREAS: The Polish army of General Haller obtained authorization from the Allies to invade and occupy East Galicia in consequence of the basest misrepresentation of the Ukrainian Government of East Galicia by the Polish diplomats at Versailles;

WHEREAS: The Polish occupation of East Galicia is meeting with determined opposition from the population of this country which is 70 per cent. Ukrainian, 10 per cent. Jewish and only about 15 per cent. Polish;

WHEREAS: The Polish forces of occupation combat the opposition of the Galician population with a policy of systematic terrorism, committing unheard of outrages, atrocities and persecutions against the preponderant Ukrainian majority;

WHEREAS: Hundreds of thousands of Ukrainians fought in the ranks of the Allied and Associated Armies for the liberation of the Ukrainian as well as other enslaved peoples; and

WHEREAS: The final international status of East Galicia is yet to be defined by the Allied and Associated Powers or their representative body, the Allied Supreme Council;

BE IT RESOLVED: That the public mass-meeting, held at 160 Mercer St., Jersey City on February 26th 1922 under the auspices of the United Societies and the League of American Citizens and War Veterans of Ukrainian Extraction, beseeches the President and Congress of the United States to use their influence with the other Allied and Associated Powers to effect an immediate and just solution of the East Galicia question; and

BE IT FURTHER RESOLVED: That in the honest opinion of the mass-meeting a just solution of the East Galician question would embrace the following points:

1) The immediate termination of the Polish military occupation of East Galicia;

2) The restoration of the lawfully elected Government of East Galicia, that is, the Ukrainian National Assembly under the presidency of Dr. Eugene Petrushevich; and

3) The recognition of East Galicia, under the rule of the Ukrainian National Assembly, as an independent State, and the security of the independence and territorial integrity of this State.

FOR THE MASS-MEETING:
Simon Yadlowsky, Chairman.

На внесенне о. Улицького, поперте п. Шевчинським, постановлено резолюції вручити у Вашінґтоні спеціяльною делеґацією до якої увійшли: Николай Левицький, Семен Ядловський і Стефан Милянович.

Потім забрав голос п. Николай Левицький, заявляючи, що конечним є витворити в Джерзи Сіти відповідне тіло, яке моглоб перебрати на себе обовязок провадити всю політичну роботу і що якраз Ліґа Горожан і Военних Ветеранів українського походження найбільше до того способна і тому під власть сеї повинноси підпорядкувати все політичне життя. На цю тему говорили більше п. Михайло Сидор (стар.), д. Ґречин, о. Улицький і Шевчинський (стар.), і вкінци постановлено справу сю вилучити з віча і перенести на наради, які маються відбути 3-го марта вечером.

На сім віче замкнено і учасники співаючи „Ще не вмерла" і „Не пора, не пора", розійшлись домів.

Степан Костів, секретар.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Збірка на „Рідну Школу".

Аж мило прочитати у „Свободі", як оголошуються складки із ріжних місцевостий в Америці. Памятають добрі люди за калік-інвалідів, що втратили здоровлє у бою за нарід, памятають за вдови та сироти по тих, що віддали життє за Україну. Не забувають також за наших жовнярів, що скитаються на чужині ані за „Рідну Школу", котрої саме тепер так дуже потрібно. Ще й на инші гарні, народні цили жертвують. — Тільки у нас, в Дітройт німо тай глухо...

Велика українська громада не добуде і голосу для доброго діла...

Оттут, на руки, „Свободи" посилаю малу лепту, яку зібрано поміж добрими людьми, на поміч „Рідній Школі". Жертву зложили слідуючі: У. Н. С. від. 175 (св. Николая)— 10. дол., В. Шеремета 1. дол., по 50 ц.: О. Буката, С. Перещак, Ілько Грошко, І. Коваль, Д. Савицький, Д. Провальний, Н. Матраль, П. Пошивак, М. Мельник і А. Рубак (Волинець); по 25 ц.: В. Гайдук, В. Братусь, А. Грошко, П. Білик і Д. Макара. — Разом $17.25. Ті гроші вислано 25 лютого через „Свободу" до краю. Усім жертводавцям сердечне спасибі.

В. Шеремета.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Українські діти на „Рідну Школу".

На „Святий Вечір" ми, українські діти в Вунсакет, зібралися разом і урядили, щоби піти колядувати на „Рідну Школу" в Галичині і на нашу українську школу в Вунсакет — по половині.

Нашою провідничкою була Марійка Чагарин, яка грала на скрипці, а ми із „кантичок" колядували. Оці школярки та школярі ходили по коляді: Марійка Пророчок, К. Басанівна, Петро Козак, Стефан Гірчинський та Василь Козак.

З початку нам було страшно, як, та чи приймуть нас люди. Але як тільки увійшли у першу українську хату, як скрипочка заграла, як зачали співати, то і страх минув. Ми спогадали собі за нищих товарів та товаришок, таких-же діточок, як ми, або і менших, там у старім краю, як вони там бідують, як навіть своєї школи не мають і це додало нам відваги.

Наші родичі тут убирають нас гарненько і не жалують нам навіть всіляких ласощів, а українські діти в Европі переносять голод і холод, обідрані, неогріти, босі! Вірте нам дітям, що як підростемо, то не дамо, щоби біла польська гуска знущалася над знеможеним золотим львом! На поміч старому льводи виростає молодий, — теперішні діти тут в Америці і в старім краю. Ми розповідаемо нашим товаришам і товаришкам, американським дітям, у школі, про всі насильства, знущання і жорстокости диких Ляхів над українським народом. Це повинні чинити всі українські діти в цілій Америці. Най знають Американці, що Індияни не виправляли таких дикуньств давно, як чинять Ляхи у XX-ім віку.

Тут подаю жертводавців: О. Мирон Залітач $2.00; Василь Козак, Я. Шаравара, Ксеня Чагарин, Ан. Сусла, А. Борис, Юрій Бурак, Д. Римінник, Андій Басин, Михайло Чагарин по $1.00; Йосиф Чагарин, Стефан Лимішка по 75 центів; Кін. Сьвірский 65 ц.; Михаліна Гурбель 65 ц.; Я. Процишин, М. Яцишин, Олекса Косюк, І. Голювач, Дмито Бойко, М. Проборівский, Катирина Модь, Василь Кушнір, Франко Сирота, Павло Схаб, Микола Музика, В. Липский, Йосиф Герман, М. Підгорецкий, Н. Н. по 50 ц.; С. Ґурбиль, Максим Сербай, Ілько Пабут, М. Пророчок, Д. Швець, І. Іколіта, В. Бабій, Петро Шевчук, В. Ставничий, Гринько Кучер, Г. Гайковий, О. Мозоль, С. Рогожин, П. Цимбала, М. Рибак, Текля Грошова, А. Янчишин, Мостецкий Я., Й. Виспіяньский, В. Киндиforский, Семена Бровчук, В. Красніцький, К. Фірман, Н. Н. по 25 центів; П. Балабуж, М. Рапко по 15 центів; А. Галас 30 цнт. Г. Кузик 10 цнт.

Разом зібрали ми $28.00, за що сердечно дякуємо усім як і за то, що приймили нас щиро до хати. А до всіх українських дітий в Америці кличемо: Товаришки і Товариші! Українські діти в Европі гинуть у тяжкій біді! Поможім їм! Збираймо усюди складки на поміч українським бідним дітям та на рідну школу для них!

Діти з Вунсакет, Род Айленд.

БРУКЛИН, Н. Й.

Коляди з Бруклин, Н. Й.

Бруклинські Українці ходили з колядою на поміч рідному краєви. Коляду зложили слідуючі: Ю. Надорожний 3.00 дол.; І. Кіт 2.50; по 2.00 дол.: І Балкосин, Андрея, О. В. Лотович, М. Гумен, В. Когут, С. Заблоцький, В. Звирич; по 1.50 дол.: Гр. Бардак, С. Насловський; по 1.25 дол.: Н. Пухаль Н. Балгай, І. Кравчук; по 1.00 дол.: І. Коптюх, М. Волінчиньска, І. Каравець, М. Ковалевська, Н. Герман, Т. Марвіньский, В. Семчишин, П. Вислоцький, Й. Германик, П. Прийма, І. Боган, П. Войтович, С. Бас, І. Гунька, М. Тарнова, В. Савицький, П. Малицький, Гр Олекса, А. Кужель, М. Заверуха, Ю. Павчак, Д. Тихий, Ю. Яринський, Р. Кузьма, П. Яринська, Д. Білик, В. Мисик, Н. Братівник, А. Харук, Іван Жибура, В. Яськевич, П. Тріх, А. Гавришко, С. Крупак, О. Лотоцький, В. Тижденик, В. Низовий, І. Никифор, Ґ. Довґель, Гр. Шимко, І. Завадовський, І. Балко, М. Синюта, Н. Онофрійчук, А. Пухиль; по 50 цнт.: І. Шумський, Н. Мород, А. Гавришко, Ю. Кукіз, Онишкевич, Д. Ковальський, І. Забавський, Т. Лесько, Т. Когут, І. Гуменний, Н. Н., В. Галась, Б. Білозам, Гр. Цьвикало, 2. Борбуляк, Д. Довбуш, П. Тараска, В. Пясецький, С. Пилипів, І. Зрудловський, М. Придявські, П. Владика; по 25 цнт.: М. Микита, І. Возьняк, В. Букала, С. Мазур, П. Синюта, Гр. Проць, Н. Ковальський; і Н. Н., М. Савка 5 цнт. — Дрібними датками; 50 цнт. Разом коляда виносить: 82 дол. і 80 цнт. Коляду розділено на підмогу Українських Січових Стрільців в Чехо-Словаччині вислано через Американсько-Українське-Бюро, $51.00. На Рідну Школу в Галичині на Руки Др. С. Димидчука 16.00 дол. Для Укр. Студентів у Відні на руки. П. Юрія Андрейка 15.00 дол. Разом вислано 82 долярів. Дрібні видатки 80 цнт. Разом робить суму 82 дол. і 80 цнт. Колядою занималися: дд. Николай Пухаль, Михайло Баглай, Іван Коптюх. Іван Кравчук. Юрий Яринський, Стась Масловський (Поляк), і Григорій Бардак. Всім жертводавцям складаю сердечну подяку.

Григорий Бардак.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

В справі „Світа Дитини".

Перед кількома місяцями я одержав зі Львова чотири, прегарно оправлені річники „Світа Дитини" з просьбою, щоби сі річники спродати на базарі (ліцитації) взагалі щоби якоюнебудь дорогою зібрати трохи гроша за ті річники — та щоб тим способом помочи пресовому фондови „Світика Дитини". Щоби поміч була видатнійша то я задумав уладити виграфку на сі річники, а передовсім розпродати тикети (льоси) виграфки—яких було по 100 до кождого річника (себто чотири річники — 400 тикетів). Ціна кождого тикету (льосу) приступна для кождого виносить 10 центів. При розпродажи тикетів щиро-сердечно помогли:

Всеч. о. Лев Левицький (Пасейк, Н. Дж.) 100 тикетів $10. Всеч. о. Александер Улицький (Джерзи Сіті) 33 тик. $3.30, Тов. Українська Бесіда в Ню Йорку 36 тик. $3.60, Вп. Іван Ардан (Вашінґтон) 10 тик. $1, Вп. Андрій Савка (Джерзи Сиgі) 5 тик. 50 ц., Вп. В. Б. Лотоцький (Джерзи Сіті) 5 тик. 50 ц., Вп. Роман Слободян (Джерзи Сіті) 5 тик. 50 ц., Урядники „Свободи" 5 тик. 50 ц., Н. Т. (Ню Йорк) 1 тик. 10 ц., Д. А. (Ню Йорк) 1 тик. 10 ц. Вп. П. Мартинюк (Ню Йорк) 5 тик. 50 ц., Всеч. о. Онуфрій Ковальський (Вотервліт) 5 тик. 50 ц., Низше підписаний (Ню Йорк) 50 тик. $5. — Разом 261 тикетів за $26.10. — Розпродано 261 тикетів. Полишається еще 139. Разом 400 тикетів.

Дня 29. липня 1921 переслано через „Амер. Юкр. Ексчендж" в Ню Йорку $25 на адресу „Земельного Гіпотечного Банку у Львові для „Світика Дитини" на руки п. Михайла Таранька яко редактора часопису. Число посвідки Амер. Експрес Комп. 2050873.

Проситься ласкаво о дальше закупно нерозпроданих дотепер льосів (тикетів) на річники „Світа Дитини" та тим дати можність якнайскорщої помочи нашій молоденькій, одинокій та дорогій діточій ґазетці. Частинний виказ закупна льосів поміщений в числі 1-шім „Світа Дитини" з дня 1. січня 1922 на стороні 16 в „Виказі жертв".

В імени „Світика Дитини" всім патріотам-жертводавцям складаю на сім місци сердечну подяку та велике і щире спасибі!

Виказ опізнений наслідком недуги редактора „Світика Дитини" Вп. Михайла Таранька, котрий дякувати Всевишньому виздоровів зовсім для добра дрібненьких, любих і безталанних наших українських діточок.

Виграфка на „Річники" на які вже закуплено тикети (льоси) відбудеться в найблизшому часі а її вислід буде оголошений в „Свободі".

Михайло Зазуляк.

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ

МОСКОВСЬКИЙ ГОРОД

НА ЗАПОРОЖУ.

Оповідання з другої половини 17-сотих років.

(Продовженне).

(14)

Насмішки викликані словами Петра про баби в Січи нагло замовкли. Настала гробова тишина, бо всі здогадалися, що Петро має за пазухою якийсь удар проти кошового. Всі були цікаві, що він має, чи що вигадав, бо доси кошовий Кальнишевський тішився загальним довірем цілого товариства.

— Може хто з вас не вірить, що то стара, немічна, чорт зна ким загулюкана баба?... Як би нашим кошовим був не баба, а козак-лицар, то ми нині були би почули ось таку промову:

— „Славне товариство! Діди січові і всі молодці, діти мої!... Ось дивіть, на майдан. Сто бочок меду викотив січовий кухар. Пийте і гуляйте, гуляйте і пийте, бо нині великий празник! Пару верст висше Січи, була, як знаєте, в Дніпрі велика яма і над нею скажений чорторий, що годі було проплисти чайці, не то душогубці. Ями не мож було засипати, бо близько нігде не було каменя. Але, над сиротою Бог з калитою. Господь Бог прислав нам Москалів, що вдерлися на Запороже, щоби руками наших братів з Полтавщини обрізати частину нашої дідизни, закувати в кайдани нашу волю. Скоро я про се дізнався, вислав не питаючи вас, три сотні жвавих хлопців. Вони справилися так, як був мій приказ. Привели всіх Москалів до Дніпра, там де та крутіж. Насипали кождому в нагавиці і за пазуху піску, та одного по однім повкидали у воду. Яму засипали. Помоліться хлопці за душі грішників. Хоч московській душі таксамо як собачій, не поможе ніяка молитва, ви таки помоліться, бо ми православні християни і у нас здавна так водиться. Для нас і Москаль добрий, тоді... як вже здох... Помолімся і... грай музико!... Син шинкарю!... бо нині козачий празник!

Таку бесіду, або й ще ліпшу ми повинні були почути. А ми що чули? Кошовий що лиш питає... Нас питає, що з Москалями робити!... Думаю, пане кошовий, що я на ваше питанне відповів дуже ясно.

— Ясно, — замітив кошовий підсміхаючися, при чім непомітно моргнув до писаря.—Так ясно, що мені аж в очах потемніло.

Зібрані, що послідні слова бесідника вислухали в гробовій мовчанці, тепер не видержали.

— Ясно і добре! — гукнув один.

— Вчено і по козацьки! — додав другий.

Що инші вигукували, не розібрав би. Видко було, що більшість думала так, як говорив Петро. Однак мусіли бути й такі, котрим слова молодого козака не були до вподоби. Дехто здвигав раменами, дехто злобно усміхаючися, похитував головою, начеб хотів сказати: „то не розум говорить, а молода кров".

Оклики за і проти сего, що сказав Петро, перейшли в сварку. Сварка могла і була би перемінитися в бійку. Не допустив до сего кошовий, бо знов махнув пірначем і гамір затих.

— Другий з черги наймолодший, здаєсь мені, другий Нерозлучний, сотник Василь Калинич... Що ти скажеш?..

Василь станув на підвисшенню, зняв шапку, поклонивсь і зацукався.

— Не бійся!—крикнув якийсь старий дід, котрий бачив невдоволенне на лици Василя в часі промови Петра. — Тут рада. Кождому вільно сказати, кождий повинен сказати свою власну думку, хоч би вона була инша, ніж думка якогось там вітром підшитого молокососа. Як більшість прийме думку Петра Нерозлучного, то всі підемо за нею. Однак тепер, на раді, нехай Петрусь вибачить, як хтось посміє мати иншу, розумну думку. Говори!

Василь виждав, аж старець скінчив, відтак чисто і дзвінко промовив:

— Не я тому винен, що мій батько оженився чверть року раньше батька Петра Луценка. Він мав щастє прийти пізнійше на світ, тож ви не від мене, а від него почули, що вже повинно було статися а не сталося...

Лице старого діда, що так заохочував і осмілював Василя, продовжилося. Розчарувалися також инші однодумці діда.

— Не скажу, що кошовий баба — тягнув Василь дальше. — Скажу лише, що як діло з Москалями, то він цілком непотрібно держиться пословиці „з рідка чеши дідька"... Що я тепер маю ще доповісти до слів Петра?... Я спізнився, бо він молодший... Кажуть, що ліпше пізно, як ніколи... Друга пословиця каже, що забогато два гриби в борщи.. Але я обі пословиці погоджу і скажу дещо, лише коротко... Я троха не тріснy з досади чуючи, що десь в наших степах шниряють Москалі і я ще не сиджу на карках поганців та не бачу, як їх стерво розтягають орли й степові собаки!... Ще й те скажу, що шкода часу на довгу раду. Бодай шкода гайнувати час, тягнучи за язики нас молодших. Ми всі тої думки, що Петро. Може ліпше було би обернути чергу і зачинати з другого кінця. Радше нехай говорять старі та скажуть, що молоді мають зробити і як мають від тої московської мерзи очистити наш степ.

Оклики по його короткій бесіді були доказом, що величезна більшість ради, особливо молодша її часть була по стороні обох Нерозлучних.

— Як ніхто не противиться, — промовив кошовий, — я оберну чергу, так як сотник радить... Не супротивляєся ніхто... Найстарший між нами є колишній курінний отаман Гордій. Нехай він скаже свою думку.

— Мою думку, — відповів сивенький як голуб дідусь, не рухаючися з місця — вже сказали оба наймолодші сотники. Молода в них кров, але чесна кров, козача кров. Я лише додам, що чим довше будемо радити, тим довше московський віддих буде заповітрювати чистий воздух запорожського степу.

Як не зареве тепер молодша братія, як не кинеся до старого, як не вхопить його на руки!

— Отже не лиш молода кров, але і старий розум, досвідна розвага думають однаково! — тішилися прихильники думки висказаної наймолодшими.

Кошовий махнув пірначем і з гурта вийшов другий в черги січовий дід, Корнило Коцюба. Обернувся до зібраних і ждав аж настане цілковита тишина.

(Дальше буде).

ЗВІТ ЗА 1921 Р.

(Національний Музей у Львові вул. Мохнацького 42.)

В загальному приростови особливе місце займають передані частини бібліотек радника О. Барвінського по історії, педагогії і політиці та священика В. Садовського по мистецтву, літературі і соціології. Обі бібліотеки, переняті в цілости, створять засновок дуже богатої публичної книгозбірні для загального ужитку. Обі доповняють одна одну: історична і педагогічна, особливо цінна для українїста, змінює тільки широкий розмах збирача — бібліофіла і тонкого знавця загально-культурних течій сучасної суспільности; загальна бібліотека Садовського майже на кождому крокови поможе спеціялістови-українїстови найти потрібні дані із життя людства і загально-культури та світового мистецтва і письменства. Колиж додати до цего, що богословська і музична частина бібліотеки Садовського дає незвичайно багато потрібного матеріялу до порівняних історично-фільольогічних студій та по історії мистецтва, тоді ясно стає, що в майбутньому близкому часови книгозбірня Національного Музею зможе віддати чимало користи суспільности. Про бібліотеку самого о. Садовського належить ще сказати, що вона є одною з найкращих бібліотек Галицької України по українознавчій і історико літературній бібліотеці Франка. По своїй повноті в ріжних ділянках творчости людського духа наближується вона до типу основних загальноосвітних книгозборів.

Дара Основника музею Митрополита А. Шептицького збогатили ріжні відділи Національного Музею на загальне число 87 н-рів; галерію українського мистецтва 40 предметами, відділ рукописів 8 книгами XVI. в. і бібліотеку по мистецтву 29 книжками.

Стали частійше пригадувати собі за музей і давні діяльні прихильники його довоєнного розвитку, та нові друзі, серед яких стрічаємо імена: о. К. Ясеницького з Жовтанець, арт. мал. М. Федюка, Степана Чарнецького, д-ра С. Федака, (укр. ікона 1770 р), С. Никифоряка, о. Д. Дзями, о. сов. Г. Зказкова, о. І. Мацака з Бібрки, П. Гетманчикової (памятки по кн. А. Петрушевичеви), К. Малицької, інжен. Я. Вінцковского, М. Гуцуляка, К. Стасевої, бібліотеки ім. Франка в Дрогобичі, нотара С. Танчаковського, полков. Лорченка, М. І. Зиминицького, М. Возняка (видання часу війни), проф. К. Студинського, Т-ва „Просвіта" у Львові і Ужгороді, Епископа Й. Коциловського, кан. Богачевського, С. Рудницького, студ. Волинця, І. Николишина, Д. Перфецького, о. В. Дудикевича, Х. Приступи, Ф. Сташинського, арт. мал. П. Холодного, проф. І. Огієнка, радника Т. Заячківського, проф. Я. Гординського, о. О. Гайовського, о. дек. Токара, о. В. Гойдиша, архитекта А. Лушпинського, проф. Д. Греголинського, В. Липинського і В. Лерата з Парижа.

Крім цих добродіїв, що помагали за музей ріжними нераз дуже цінними дарами, помагали в розвиткови музея і редакції ріжних видавництв безплатними екземплярами своїх видань, а саме: редакції „Впереду" у Львові і Ужгороді, „Укр. Трибуни", „Хліборобської України" у Відні, „Соборної України", „Руси", „Волі Народа" і „Поступу" у Львові, даючи цим робом змогу управі музея слідити за розвитком музейного діла на Україні.

Готівкою на видавничі цілі Національного Музею і на закупно творів мистецтва причинилися: Громада Філядельфія Па. через о. Л. Чапельського (100 дол.) 76.000 Т-во „Провидіне" у Філядельфії (50 дол.) 68.600, д-р С. Федак голова УГК. 29.250, Земельний Банк Гіпотечний 15.000, Народна Гостинниця — Руска Щадниця в Перемишлі — Т-во Земля і Краєвий Союз Кредитовий по 10.000, Народна Торговля 7.600, о. Л. Сембратович з Вінніпегу закупно видань 10.400, д-р С. Демидчук з Ню Йорку за продані книжки (19.50 дол.) 13.600, Духовенство декан. Жуківського через о. Г. Дурделлу 2.400, Духовенство декан. Ходорівського 2.200 і Сільського 450; Епископ Й. Коцилонський 1000 мп., д-р М. Лепкалюк 700, учениці проф. А. Андруховича, інжин. Манастирський і д-р І. Кмицикевич по 500, церква в Зарваниці і д-р С. Дмоховський по 250, о. Пастернак з Дзіболок 200, О. Козловський з Рогатина 150 мп.

Загального приросту було 1264 числа до 20812-го включно, в чому б-ка А. Барвінського займає 590 н-рів у 788 томах, а друга частина б-ки о. В. Садовського 350 н-рів у 370 томах. Збірка гал. українських рукописів XVI—XVIII в. збільшилася 15 томами; архив 19 документами XVI — XVIII в.; відділ матерій одержав 3 слуцькі пояси і 6 цінних фелонів і орнатів XVII — XVIII в.; галерія новітного українського мистецтва мала 62 малюнки Модеста Сосенка, 7 рисунків старинних церков Л. Ґеца, 3 малюнки С. Зарицької, 3 великі картони О. Новаківського, та по одному малюнкови Ю. Панькевича, І. Труша, П. Холодного і М. Анастазієвського.

Осібну ґрупу становлять архітектурні проєкти будівлі Національного Музею інжинерів Романа Грицая зі Львова і С. П. Тимошенка з Харкова. Їх можна і належить оглядати в збірках музея як зразки так рідкого в нас поваконкурсного і неутілітарного свобідного проєктування. Для управи музею ясно одно, що розвиток музею, гідного імени нації, тісно лучиться з музейним будинком. Початково 1905—1910 ходило перш за все за осібний дім для збірок музею; від 1912 р. ходить вже за спеціяльну будівлю Національного Музею, що вже потребує біля 8.000 метрів квадратових площини стін для належного виставлення і береження зібраного і наміченого до зібрання матеріялу.

Йдучи на стрічу новому розвиткови музею, управа перейшла до системи часових вистав ріжних відділів. Тож після Сосенківської і вистави на весну дала невеличку виставу сучасних мистців, та від осени виставу гуцульського людового мистецтва і побуту в творах мистецтва, присвячену памяти покійного Володимира Шухевича, що своє жите посвятив праці над Гуцульщино.

Щоб одначе дати змогу як найширшим кругам суспільности познайомитися із багацтвом національної мистецької і культурної творчости, управа приступила до видання Альбому окрас і малюнків давніх українських рукописів XV — XVIII. в., з чого перший випуск XV — XVI в. вже готов.

Ріжнородність вистав притягнула 960 гостий, що дали 27.000 вступу, а видавнича діяльність дала 60.000 з продажі давнього і біля 250.000 мп. допомог на дальші видання. До цього доходу шляхом позичок і вигідних оборотів майном фундаційним управа музею додала біля 200.000 мп., так що покрила цим робом значну частину майбутнього видатку Альбому орнаментів і мініятур.

Адміністраційні видатки музею були покриті в цьому рокови з гроший основника Національного Музею Митрополита Андрея Шептицького в квоті 200.000 мп.

На закупна видано 68.000, на консервацію стародруків і рукописів 12.000, поїздки в справах збірок 9.000, освітлення 17.000 на службу 20.000, кустосу 24.000 і на рахунок майбутньої плати 48.000, на консервацію дому 29.000, та на особливші видатки після падолистового (1920) і цвітневого вломів 25.000.

Особливі умовини военного стану в краю не дозволили управі зібрати давно намічене та оживити вистави музейні спеціяльними лекціями, як це було до 1918 р. Чимало перешкод в правильній діяльности ставили систематичні вломи до музейних збірок (1920: март, падолист і 1921: цвітень, грудень). Стоючиж від листопада 1918 р. під особливою опікою поліційно-політичного нагляду, музей очивидно не міг проявити стільки культурної праці, скільки мігби її виказати в умовах приязних для культурної і духової творчости української нації в Галичині.

Кінчить управа Національного Музею у Львові цей звіт подякою за оказану музееви Суспільністю прихильність і просьбою — не забувати за нього дарами і предложеннями купна цінних музейних предметів.

Українські часописи управа музея просить ласкаво подати цей звіт до загального відома та ласкаво посилати свої видання на адресу Національного Музея у Львові, вул. Мохнацького, ч. 42.

І. Свєнціцкий.

ПІД УВАГУ ТИМ, ЩО ПИШУТЬ ДОПИСИ

1. Коли пишете щонебудь до друку, пишіть тільки на одній стороні листка, а другу оставте порожною.
2. Не пишіть лайки і не вживайте „грубих" слів.
3. Пишіть таке, що цікаве для всіх, — нове.
4. Подавайте факти, — пишіть чисту правду.
5. Пишіть коротко і ясно.
6. Вистерігайтесь „січки" — пересилювання з пустого в порожне.
7. Не пишіть віршів. На мільони людий трапиться оден поет, що варта його прочитати. (Зрештою, пишіть, але не все посилайте до друку. Лише дійсно добрі вірші слід посилати до друку).
8. Подавайте гарні приповідки, сміховинки, жарти. Коли є у Вас хист до віршовання, пробуйте писати гумористичні вірші, бо до сього не конче потрібно поетичної геніяльности.
9. Не шукайте у часописі поля для порахунку із своїм особистим ворогом.
10. Присилайте листи з краю, де є відомости про це, як там живеться нашим людям. Не присилайте таких листів, де пишеться тільки про родинні справи, або, де пишеться все тесаме від початку війни. Лише такі листи надаються до друку, що цікаві для всіх.

(Рк.).

НА ЯКІ АДРЕСИ ПОСИЛАТИ ЖЕРТВИ ДО ЕВРОПИ?

На запити в сій справі відповідаємо Українцям американським і канадійським, що жертви на поміч українським жертвам війни в Европі, а також українським жовнірам, студентам, збігцям, голодуючим, на українські школи і т. п. слід посилати на такі адреси:

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ:

Для українських жовнірів на адресу: **Dr. Stepan Smal-Stocky, Hotel Imperial, Prague, Czechoslovakia.**

Для українських студентів, що вчаться в українському університеті в Празі, також на тусаму адресу д-ра Стоцького, або на адресу: **Zivnostenska Banka, conto: Ukrainska Akademicna Hromada v C. S. R., Prague, Czechoslovakia.**

Для збігців з України і Галичини: **Ukrainsky Hromadsky Komitet, Serikova 4, Prague III, Czechoslovakia.**

В АВСТРІЇ:

Для українських збігців з Галичини: **Ukrainisches Hilfskomitee, Stromigasse 32, T. 12, Wien VIII, Austria.**

Для українських студентів: **Ukrainischer Studenten Verein Sitsch, Theresiengasse 13, Wien XVIII, Austria.**

В НІМЕЧЧИНІ:

Для українських студентів: **Verein Ukrainischer Studenten in Deutschland, Berlin-Charlottenburg, Goethestrasse 67a, Germany.**

В ГАЛИЧИНІ:

Для товариств:

Комітет допомоги голодуючій молодіжі;

Фонд українських інвалідів;

Український Фонд военних вдовиць і сиріт;

Краєве Товариство охорони дітий і опіки над молодіжю;

на адресу: **Zemelnyj Bank Hipotecnyj, ul. Pidwale 7, Lemberg, East Galicia.**

На українські приватні школи: **Ukrainske Pedagogiczne Towarystwo, Rynok 10, Lemberg, East Galicia.**

При пересилці гроший (доляровими рефтами) треба все посилати листи і в них написати, на яку ціль призначена жертва.

Сей виказ містити-мемо від часу до часу у „Свободі".

Наших земляків в Европі просимо подати нам зміни або доповнення в на адресах.

ТОРГОВЛЯ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ З РОСІЄЮ І УКРАЇНОЮ.

В своїм річнім звідомленню про заграничну торговлю Злучених Держав в 1921-ім році американське Міністерство Торговлі подає слідуючі цифри товарообміну з совітськими републиками: вартість всіх експортів в Росію (включаючи Совітську Росію, Україну, Латвію, Естонію і Литву) в 1920-ім році $ 15,4000,000, в 1921-ім році $ 18,100.000, вартість всіх імпортів з тих країн в 1920-ім році $ 1,800.000, в 1921-ім $ 300.000. Порівнювати тих цифер з передвоєнними неможна. Раз тому, що передвоєнна торговельна статистика обіймала ще й Польщу і Фінляндію, котрі тоді належали до Росії. І передівсім тому що суму товарообміну Америки з Східною Европою взагалі годі точно обчислити. І перед війною не ввесь американський експорт в Росію йшов прямо до російських портів а тепер взагалі він мусить переходити через инші країни. Певна річ, що мало не весь американський товар, який вивожено до Литви, Естонії і Латвії, звідтам реекспортовано в Росію: тому його й залічено в повисший рахунок. Одначе окрім того американський товар експортовано в Росію з Англії і можливо з Німеччини і скандинавських країв. Наприклад, совітські звідомлення подають, що в Росію привезено значну скількість збіжа і муки з Англії. Так як сама Англія збіжа й муки не продуку, то можливо, що була в тім і якась частина американського товару вивезеного в Англію. Взагалі не виключено, що теперішна вартість експортів в Росію вже дорівнює передвоєнній. Одначе, з другого боку, та вартість обіймає і всі харчові засоби, які Америка в минулім році вивезла в Росію.

За те з Росії, з України і Галичини і з Східної Европи (Польщі і Фінляндії) Америка не імпортує майже нічого, хоч перед війною російські імпорти дорівнювали мало не двом третинам експортів. Росія не експортує тепер майже нічого крім дерева, якого Америка не потребує.

ДЕЯКІ ДАТИ ПРО СХІДНУ ГАЛИЧИНУ.

„Ржечпосполіта" оголошує „автентичні" цифри останньої конскрипції у 13-ох повітах Східної Галичини, які подаємо кругло в тисячках:

Богородчани 57 (в тому Поляків 4), Лісько 93 (Поляків 23), Городок 72 (Поляків 27), Зборів 72 (Поляків 29), Городенка 84 (Поляків 18), Камінка Струмилова 69 (Поляків 35), Рава Руська 107 (Поляків 26), Теребовля 72 (Поляків 40), Самбір 87 (Поляків 33), Заліщики 66 (Поляків 23), Косів 77 (Поляків 9), Сколе 48 (Поляків 9), Жовква 90 (Поляків 25). Разом кругло 994,000, в тому 301.000 Поляків.

У порівнанню з переписом людности з 1910. року, пише „Ржечпосполіта", виявилася в деяких повітах знижка польської людности (навіть при польській статистиці (Ред.). В инших сталося противно, а тільки деякі повіти затримали те саме число. Усі ці зміни треба приписати поведенню Жидів, які за австрійських часів уважалися Поляками, а тепер подали переважно жидівську національність. Зокрема дуже значне зменшення числа Поляків стверджено в Раві Руській. Трохи тільки зменшилося число Поляків у повітах Богородчани, Городенка, Косів, Сколе і Жовква. Те саме число польської людности залишилося в Городеччині й Самбірщині. Прибуло Поляків у повітах Лісько, Зборів, Камінка Струмилова й Заліщики. З инших повітів нема ще поки що зіставлень.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ